

Âsım

....

Bir güler çehre sezip güldüğü yoktur yüzümün: Gecedен farkını görmüş değilim gündüzümün. Seneler var ki harâb olmadığım gün bilmem; Gezerim abdala çıkmış gibi sersem sersem.
Dikilir karşıma hep görmediğim bilmediğim; Sorarım kendime:
Gurbette mi, hayrette miyim?

Yoklarım taşları, toprakları: İzler kan izi; Yurdumun kan kusuyor mosmor uzanmış denizi! Tüter üç beş baca kalmış... O da seyrek seyrek...

Âşinâ bir yuva olsun seçebilsem, diyerek... Bakınırken duyarım gözlerimin yandığını: Sarar âfâkımı binlerce sıcak kül yığını.

Ne o gömgök dereler var, ne o zümrüt dağlar; Ne o çıldırmış ekinler, ne o coşkun bağlar. Şimdi kızgın günün altında pinekler, bekler, Sâde yalçın kayalar, sâde ıpıssız çöller.

Yurdu baştanbaşa vîrâneye dönmüş Türk'ün; Dünkü şen, şâtır ocaklar yatıyor yerde bugün.

...Zulmü alkışlayamam, zâlimi aslâ sevemem; Gelenin keyfi için geçmişe kalkıp sövemem. Biri ecdâdına saldırdı mı, hattâ, boğarım...

– Boğamazsın ki!

– Hiç olmazsa yanımdan koğarım!

Üç buçuk soysuzun ardında zağarlık yapamam; Hele hak nâmına haksızlığa ölsem tapamam.

Doğduğumdan beridir âşıkım istiklâle. Bana hiç tasmalık etmiş değil altın lâle.

Yumuşak başlı isem, kim dedi uysal koyunum? Kesilir belki, fakat çekmeye gelmez boyunum. Kanayan bir yara gördüm mü yanar tâ çiğnerim. Onu dindirmek için kamçı yerim, çifte yerim. Adam aldırma da geç git, diyemem, aldırırım. Çiğnerim, çiğnenirim, hakkı tutar kaldırım. Zâlimin hasmıyım amma severim mazlûmu...

İrticân şu sizin lehçede ma'nâsı bu mu?

...Ah o din nerde, o azmin, o sebâtın dîni; O yerin gökten inen dîni, hayâtın dîni?

Bu nasıl dar, ne kadar basmakalıp bir görenek?

Müslümanlık mı dedin?.. Tövbeler olsun, ne demek!

Hani Kur'ân'daki rûhun şu heyûlâda izi, Nasıl İslâm ile birleştiririz kendimizi?

22 Zilhicce 1337

18 Eylül 1335 (1919)

Âsım / Çanakkale Şehitlerine (1)

Şu Boğaz Harbi nedir? Var mı dünyâda eşi? En kesif
orduların yükleniyor dördü beşi,
-Tepeden yol bularak geçmek için Marmara'ya- Kaç donanmayla
sarılmış ufacık bir karaya.

Ne hayâsızca tehaşşüd ki ufuklar kapalı!

Nerde -gösterdiği vahşetle "Bu: Bir Avrupalı!" Dedirir- yırtıcı,
his yoksulu, sırtlan kümesi, Varsa gelmiş, açılıp mahbesi,
yâhud kafesi!

Eski Dünyâ, Yeni Dünyâ, bütün akvâm-ı beşer, Kaynıyor kum
gibi, tûfan gibi, mahşer mahşer.

Yedi iklimi cihânın duruyor karşına da, Ostralya'yla
berâber bakıyorsun: Kanada! Çehreler başka, lisanlar,
deriler rengârenk; Sâde bir hâdise var ortada: Vahşetler
denk.

Kimi Hindu, kimi yamyam, kimi bilmem ne belâ...

Hani, tâ'ûna da züldür bu rezil istilâ!

Ah o yirminci asır yok mu, o mahlûk-i asil, Ne kadar
gözdesi mevcûd ise hakkıyla sefil, Kustu Mehmedçiğin
aylarca durup karşısına; Döktü karnındaki esrârı
hayâsızcasına.

Maske yırtılmasa hâlâ bize âfetti o yüz... Medeniyet denilen
kahbe, hakikat, yüzüz. Sonra mel'undaki tahrîbe müvekkel
esbâb, Öyle müdhiş ki: Eder her biri bir mülkü harâb.

Öteden sâikalar parçalıyor âfâkı; Beriden
zelzeleler kaldırıyor a'mâkı;

Bomba şimşekleri beyninden inip her siperin; Sönüyor
göğsünün üstünde o arslan neferin. Yerin altında cehennem
gibi binlerce lağam ; Atılan her lağamın yaktığı: Yüzlerce
adam.

Ölüm indirmede gökler, ölü püskürmede yer; O ne müdhiş
tipidir: Savrulur enkâz-ı beşer...

Kafa, göz, gövde, bacak, kol, çene, parmak, el, ayak, Boşanır sırtlara,
vâdilere, sağnak sağnak.

Saçıyor zırha bürünmüş de o nâmerd eller Yıldırım yaylımı
tûfanlar, alevden seller Veriyor yangını, durmuş da açık
sînelere, Sürü hâlinde gezerken sayısız tayyâre .

Top tüfekten daha sık, gülle yağın mermîler... Kahraman
orduğu seyret ki bu tehâfide güler! Ne çelik tabyalar ister, ne
siner hasmından; Alınır kal'a mı göğsündeki kat kat îman?

Hangi kuvvet onu, hâşâ, edecek kahrına râm?

Çünkü te'sîs-i İlâhî o metîn istihkâm.

22 Zilhicce 1337

18 Eylül 1335 (1919)

Âsım / Çanakkale Şehitlerine (2)

...

Sarılr, indirilir mevki'-i müstahkemler, Beşerin azmini
tevkîf edemez sun'-i beşer ; Bu göğüslerse Hudâ'nın
ebedî serhaddi;
“O benim sun'-i bedî'im, onu çiğnetme” dedi. Âsım'ın nesli...
diyordum ya... nesilmiş gerçek: İşte çiğnetmedi nâmûsunu,
çiğnetmeyecek.

Şühedâ gövdesi, bir baksana, dağlar, taşlar... O, rükû
olmasa, dünyâda eğilmez başlar, Yaralanmış temiz alından,
uzanmış yatıyor; Bir hilâl uğruna, yâ Rab, ne güneşler
batıyor!

Ey, bu topraklar için toprağa düşmüş, asker! Gökten ecdâd
inerek öpse o pâk alını değer. Ne büyüksün ki kanın
kurtarıyor Tevhîd'i... Bedr'in arslanları ancak, bu kadar
şanlı idi... Sana dar gelmeyecek makberi kimler kazsın?
“Gömelim gel seni târihe” desem, sığmazsın.

Herc ü merc ettiğin edvâra da yetmez o kitâb...

Seni ancak ebediyetler eder istîfâb.

“Bu, taşındır” diyerek Kâ'be'yi diksem başına; Rûhumun
vahyini duysam da geçirsem taşına; Sonra gök kubbeyi alsam
da, ridâ nâmıyle, Kanayan lâhdine çeksem bütün ecrâmıyle;
Mor bulutlarla açık türbene çatsam da tavan, Yedi kandilli
Süreyyâ'yı uzatsam oradan;

Sen bu âvîzenin altında, bürünmüş kanına, Uzanırken, gece
mehtâbı getirsem yanına, Türbedârın gibi tâ fecre kadar
bekletsem; Gündüzün fecr ile âvîzeni lebrîz etsem;
Tüllenen mağribi, akşamları sarsam yarana...

Yine bir şey yapabildim diyemem hâtırana.

Sen ki, son ehl-i salîbin kırarak savletini, Şarkın en
sevgili sultânı Salâhaddîn'i, Kılıç Arslan gibi iclâline
ettin hayran...

Sen ki, İslâm'ı kuşatmış, boğuyorken hüsrân, O demir
çemberi göğsünde kırıp parçaladın; Sen ki, rûhunla berâber
gezer ecrâmı adın; Sen ki, a'sâra gömülse taşacaksın...
Heyhât, Sana gelmez bu ufuklar, seni almaz bu cihât...

Ey şehîd oğlu şehîd, isteme benden makber, Sana âgûşunu
açmış duruyor Peygamber.

22 Zilhicce 1337
18 Eylül 1335 (1919)

Vahdet

Huzeyfetu'l-Adevî der ki: "Harb-i
Yermûk'ün,

Yaman kızıştığı bir gündü, pek sıcak bir gün.

İkinci üstü biraz gevşeyince, sanki, kıtâl, Silâhı attım
elimden, su yüklenip derhâl, Mücâhidîn arasından
açıldım imdâda, Ağır yarayla uzaklarda kalmış efrâda.

Ne ma'rekeydi ki, çepçevre, göğsü kandı yerin! Hudâ'ya kalbini
açmış, yatan bu gövdelerin, Şehîdi çoksa da, gâzîsi hiç mi yok?..

Derken, Derin bir inleme duydum... Fakat, bu ses nerden?

Sırayla okşadığım sîneler bütün bî-rûh...

Meğerse amcamın oğluymuş inleyen mecrûh . Dedim: "Biraz su
getirdim, içer misin, versem! Gözüyle: "Ver!" demek isterken,
arkadan bir elem, Enîne başladı. Baktım: Nigâh-ı merhameti.

"Götür!" deyip bana îmâda ses gelen ciheti.

Ne yapsam içmeyecek, boştu, anladım, îbrâm; O yükselen
sese koştum ki: Âs'ın oğlu Hişâm. Görünce gölgemi birden
kesildi nevhaları:

Su istiyordu garîbin dönüp duran nazarı. İçirmek üzere
eğildim, üçüncü bir kısa "Ah!" Hırıltılarla boşanmaz mı
karşıdan, nâgâh! Hişâm'ı gör ki: O hâlinde kaşlarıyla
bana,

"Ben istemem, hadi, git ver, diyordu; haykırana."

Epey zaman aradım âh eden o muhtazarı... Yetiştim, oh,
kavuşmuştu Hakk'a son nazarı! Hişâm'ı bâri bulaydım, dedim,
hemen döndüm: Meğer şikârına benden çabuk yetişmiş ölüm!
Demek, bir amcamın oğlunda vardı, varsa, ümid.. Koşup hizâsına
geldim: O kahraman da şehid."

* * *

Şark'ın ki mefâhir dolu, mâzî-i kemâli, Yâ Rab, ne
onulmaz yaradır şimdiki hâli! Şîrâzesi kopmuş gibi,
manzûme-i îman, Yaprakları yırtık, sürünür yerde, perîşan.

"vahdet" mi şîârıydı? Görün şimdi gelin de:

Her parçası bir mel'abe eyyâmın elinde! Târîhine
mev'ûd-i ezelken "ebediyyet", Ey, tefrika zehriyle
şaşırmış giden, ümmet! "Nisyân"a çıkan yolda mı kaldın
güm-râh?

Lâ-havle ve lâ-kuvvete illâ billâh!

Hilvan - 12 Kânûnisânî 1341
(12 Ocak 1925)

Berlin Hâtıraları

....

Ne yâr-ı candı o, lâkin biz olmadık ona yâr; Sonunda
parçalanıp yurdumuz, diyâr diyâr, Küçüldü öyle ki: Yoktur
yaşatmak imkânı, Dönüp de arkaya nâmûsu, dîni, vicdanı!

Evet, bu hisler için bir mezâr olur ancak, Kalırsa elde
nihâyet beş on karış toprak! Enîn içinde vatan... Kıymayın
şu mazlûma, Hudâ rızâsı için ric'at etmeyin!..

– Korkma!

Cehennem olsa gelen göğsümüzde söndürürüz; Bu yol ki Hak
yoludur, dönme bilmeyiz, yürürüz!

Düşer mi tek taşı, sandın, harîm-i nâmûsun? Meğer ki
harbe giren son nefer şehîd olsun. Şu karşımızdaki mahşer
kudursa, çıldırsa; Denizler ordu, bulutlar donanma
yağdırsa; Bu altımızdaki yerden bütün yanar dağlar, Taşıp
da kaplasa âfâkı bir kızıl sarsar ; Değil mi cebhemizin
sînesinde îman bir; Sevinme bir, acı bir, gâye aynı, vicdan
bir;

Değil mi cenge koşan Çerkes'in, Lâz'ın, Türk'ün, Arab'la, Kürd ile
bâkîdir ittihâdı bugün;

Değil mi sînede birdir vuran yürek... Yılmaz! Cihan yıkılsa,
emîn ol, bu cebhe sarsılmaz! Nasıl ki yarmadan âfâkı pâre pâre
düşer, Hudâ'yı boğmak için saldıran cünûn-i beşer; Nasıl ki
nûr-i hakîkatle çarpışan evhâm;

Olur şerâre-i gayretle âkıbet güm-nâm, Şu
karşımızdaki mahşer de öyle haşrolacak,

Yakında kurtulacaktır bu cephe...

– Kurtulacak?..

Demek yıkılmayacak kible-gâh-ı âmâlim..

Demek ki ölmüyoruz...

Haydi arkadaş gidelim!

Berlin, 5 Mart 1331
(18 Mart 1915)

Âyet Meâli (Âl-i İmrân, 102)

“Ey müslümanlar, Allah’tan nasıl korkmak lâzımsa öylece korkunuz...”
(Kur’an, Âl-i İmrân, 102)

Ne irfandır veren ahlâka yükseklik, ne vicdandır; Fazîlet hissi insanlarda
Allah korkusundandır.

Yüreklerden çekilmiş farz edilsin havfı Yezdân’ın...

Ne irfânın kalır te’sîri kat’iyyen, ne vicdânın. Hayat artık
behîmîdir ... Hayır ondan da alçaktır; Ya hayvan bağıdır fitratla,
insan hürr-i mutlaktır . Behâim çıkmaz amma hilkatın sâbit
hudûdundan, Beşer hâlâ habersiz böyle bir kaydın vücûdundan!
Meğer kalbinde Mevlâ’dan tehâşî hissi yer tutsun... O yer tutmazsa
hiç ma’nâsı yoktur kayd-ı nâmûsun. Hem efrâdın, hem akvâmın bu
histir, varsa, vicdânı;

Onun ta’îli: İnsâniyyetin tevkî’-i hüsrân!

Budur hilkatte cârî en büyük kânûnu Hallâk’ın: O yüzden başlar
izmihlâlî milletlerde ahlâkın. Fakat, ahlâkın izmihlâlî en müthiş
bir izmihlâl; Ne millet kurtulur, zîrâ ne milliyyet, ne istiklâl.
Oyuncak sanmayın! Ahlâk-i millî, rûh-i millîdir; Onun iflâsı en
korkunç ölümdür: Mevt-i küllîdir .

Olur cem’iyyet artık çâresiz pâmâl-i istîlâ; Meğer kaldırmış
olsun, rûh-i sâni indirip, Mevlâ. Evet bir ba’sü ba’del-mevte imkân
vardır elbette...

Bunun te’mîni, lâkin, bir yığın edvâra vâbeste!

O cem’iyyet ki vicdânında hâkim havf-ı Yezdan’dır ; Bütün dünyâya
sâhibtir, bütün akvâma sultandır.

Fakat, efrâdı Allah korkusundan bî-haber millet, Çeker, milletlerin
menfûru, kıbtîler kadar zillet; Me’âlî meyli hiç kalmaz, şehâmet
büsbütün kalkar; Ne hâkimlik tanır artık, ne mahkûm olmadan korkar.

Şeref hırsıyla istihkâr-ı mevt etmişken ecdâdı, Bırakmaz öyle
bir pâkîze neslin şimdi ahfâdı, Hayât uğrunda istihfâfa şâyan
görmedik hüsrân!

Gebersin tekmeler altında râzı... Çıkmasın, tek, can! Yürekler en
mülevves, en sefil âmâl için çarpar; Sinirler en muhal endîşeden titrer
durur par par!

Olur cem’iyyet efrâdıncâ şahsî menfa’at “ma’bûd!”: Sorarsan kimse bilmez
var mı “hak” nâmında bir mevcûd.

O, doymak bilmeyen, ma’bûda kurbandır hayâ hissi, Hamiyyet,
âdemiyet hissi, ulvî hislerin hepsi!

Bu hissizlikle cem’iyyet yaşar derlerse pek yanlış; Bir ümmet göster,
ölmüş ma’neviyyâtıyla sağ kalmış?

20 Ağustos 1330
(2 Eylül 1914)

Âyet Meâli (Yûsuf, 87)

“Oğullarım: Gidiniz de Yûsuf’la kardeşini araştırınız, hem sakın Allah’ın inâyetinden ümîdinizi kesmeyiniz; zîrâ, kâfirlerden başkası Allah’ın inâyetinden ümîdini kesmez.”(Kur’an, Yûsuf, 87)

Âfîyi karanlık görerek azmi bırakmak...

Alçak bir ölüm varsa, emînim, budur ancak. Dünyâda inanmam, hani görsem de gözümle: İmânı olan kimse gebermez bu ölümlle:

Ey dipdiri meyyit! “İki el bir baş içindir” Davransana... Eller de senin, baş da senindir! His yok, hareket yok, acı yok... Leş mi kesildin?

Hayret veriyorsun bana... Sen böyle değildin. Kurtulmaya azmin, niye bilmem ki, süreksiz? Kendin mi senin, yoksa ümîdin mi yüreksiz?

Âfîyi karanlık görüvermekle apıştın! Esbâbı elinden atarak ye’se yapıştın!

Karşında ziyâ yoksa, sağından, ya solundan, Tek bir ışık olsun buluver... Kalma yolundan. Âlemde ziyâ kalmasa, halk etmelisin, halk! Ey elleri böğründe yatan, şaşkın adam, kalk! Herkes gibi dünyâda henüz hakk-ı hayâtın Varken, hani herkes gibi azminde sebâtın ?

Ye’s öyle bataktır ki: Düşersen boğulursun. Ümmîde sarıl sımsıkı, seyret ne olursun! Azmiyle, ümîdiyle yaşar hep yaşayanlar; Me’yûs olanın rûhunu, vicdânını bağlar Lâ’netleme bir ukde-i hâtır ki: Çözülmez... En korkulu cânî gibi ye’sin yüzü gülmez! Mâdâm ki alçaklığı bir, ye’s ile şirkin ; Mâdâm ki ondan daha mel’un, daha çirkin Bir seyyie yoktur sana; ey unsur-i îman, Nevîd olarak rahmet-i mev’ûd-i Hudâ’dan, Hüsrâna rızâ verme... Çalış... Azmi bırakma; Kendin yanacaksan bile, evlâdını yakma!

Evler tünek olmuş, ötüyor bir sürü baykuş... Seslerde: “Vatan tehlikedeymiş... Batıyormuş!” Lâkin, hani, milyonları örten şu yığından,

Tek kol da “Yapışsam...” demiyor bir tarafından!

Sâhipsiz olan memleketin batması haktır; Sen sâhip olursan bu vatan batmayacaktır.

Feryâdı bırak, kendine gel, çünkü zaman dar...

Uğraş ki: Telâfi edecek bunca zarar var. Feryâd ile kurtulması me’ûl ise haykır! Yok, yok! Hele azmindeki zincirleri bir kır! “İş bitti... Sebâtın sonu yoktur!” deme, yılma. Ey millet-i merhûme, sakın ye’se kapılma.

19 Rebûilâhîr 1331

14 Mart 1329

(27 Mart 1913)

Hadîs Meâl-i Celîli

“Kim müslümanların derdini kendi derdine mâl etmezse onlardan değildir.” (Hadîs-i Şerîf, Feyzu'l-Kadîr, 6-67)

Müslümanlık nerde! Bizden geçmiş insanlık bile... Âlem aldatmaksamaksad, aldanan yok, nâfile!

Kaç hakîkî müslüman gördümse, hep makberdedir; Müslümanlık, bilmem amma, gâlibâ göklerde! İstemem, dursun o pâyansız mefâhir bir yana...

Gösterin ecdâda az çok benzeyen bir kan bana! İsterim sizlerde görmek ırkımızdan yâdigâr, Çok değil, ancak, necîb evlâda lâyık tek şîâr, Varsa şâyed, söyleyin, bir parçacık insâfınız: Böyle kansız mıydı -hâşâ- kahraman eslâfınız? Böyle düşmüş müydü herkes ayrılık sevdâsına?

Benzeyip şîrâzesiz bir mushafın eczâsına,

Hiç görülmüş müydü olsun kayd-ı vahdet târumâr? Böyle olmuş muydu millet can evinden rahnedâr? Böyle açlıktan boğazlar mıydı kardeş kardeşi?

Böyle âdet miydi bî-pervâ, yemek insan leşi?

İrızımızdır çiğnenen, evlâdımızdır doğranan...

Hey sıkılmaz! Ağlamazsan, bâri gülmekten utan!.. “His” denen devletliden olsaydı halkın behresi : Pâyitahtından bugün taşmazdı sarhoş na’rası!

Kurt uzaklardan bakar, dalgın görmüş merkebi, Saldırırmış ansızın yaydan boşanmış ok gibi.

Lâkin aşk olsun ki, aldırılmaz da otlarmış eşek, Sanki tavşanmış gelen, yâhud kılıksız köstebek! Kâr sayarmış bir tutam ot fazla olsun yutmayı...

Hasmı, derken, çullanırmış yutmadan son lokmayı!..

Bir hakîkattir bu, şaşmaz, bildiğin üslûba sok: Hâlimiz merkeble kurdun aynı, aslâ farkı yok.

Burnumuzdan tuttu düşman; biz boğaz kaydındayız!

Bir bakın: Hâlâ mı hâlâ ihtiras ardındayız! Saygısızlık elverir... Bir parça olsun arlanın: Vakti çoktan geldi, hem geçmektedir arlanmanın!

Davranın haykırmadan nâkûs-i izmihlâliniz... Öyle bir buhrâna sapmıştır ki, zîrâ, hâliniz:

Zevke dalmak şöyle dursun, vaktiniz yok mâteme!

Davranın, zîrâ gülünç olduk bütün bir âleme, Bekleşirken gökte yüz binlerce ervâh intikam;

Yerde kalmış, na’şa benzer kavim için durmak haram! Kahraman ecdâdınızdan sizde bir kan yok mudur? Yoksa: İstikbâlinizden korkulur, pek korkulur!